

EPERJESI LAPOK

31 Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.
Az eperjesi „Széchenyi-kör“ és a „sárosmegyei gazdasági egyesület“ közlönye.

Szerkesztői iroda:

főtcza, 203. sz. a.

Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Kiadóhivatal:

Linkesch Károly kereskedése, főtcza (Szentandrassy-ház.)

Ide intézendők az előfizetések, hirdetések s a kiadás körüli panaszok.

Megjelen: minden szombaton.

Előfizetési ár: vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:

Egy évre	25 frt - kr.
Félévre	12 " 50 "
Negyedévre	1 " 25 "

Hirdetéseket elfogad: Haasenstein és Vogler Budapesten és Bécsben, G. L. Daube m. Frankfurtban.

Hirdetési díj:

háromhasábos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

— Bélyegdíj: minden hirdetésért külön 30 kr. — Nyitlér minden sor 10 kr.

Kéziratok és levelek vissza nem adatnak. — Bérmentetlen levelek csak ismerős kezektől fogadtnak el.

Az 1882-ik évi városi költség-előirányzat.

Volt alkalmunk már eddiggelé is több ízben jelezni azon intentiókat, melyek a f. évi városi költségvetésben érvényre emelkedtek. Nincs az a tétel, melynél a pénzügyi és gazdasági szakosztály czélszerű javaslatokat, felkarolásra méltó indítványokat ne tett volna. A szakosztály legfőbb intentiója oda irányult, hogy városunkban a közönség fokozódó igényeinek minél inkább megfeleltessék. Epen azért azon volt, hogy a mennyire lehetséges, ne csak a mulhatatlanul szükséges, hanem más a közönség által óhajtott czélok s mindinkább számot találjanak a költségvetésben. Azonban a bevételek rovata fájdalom sokkal gyöngébb színben tűnik most elő, semhogy mindaz ami czélszerűnek és szükségesnek elismertett, realizáltassék. Valóságos Prukrustes-ágy a jövedelmek képe, melybe hiába igyekeztünk igényeinket elhelyezni.

Hol a láb nem akar beférni, hol pedig az egyéb test-tagok nem.

A költségvetés tárgyalása hagyományos szokás szerint ez alkalommal is három-hosszu ülést vett igénybe. Mellőzzük a lényegtelenebb felszólalásokat, melyek az ügyeredmény elől el nem vonják, hanem szorítokozunk a fontosabb mozzanatokra.

Ilyen fontosabb intézkedésnek tartjuk részünkről azt, hogy ezidén a vízvezetékre és általában annak gyökeres átalakítására nagyobb összeg lett felvéve. Utak és hidak építésénél Lasztókay László indítványt tett, hogy a Szent-László hegy felé vezető út rendbe hozassék, még pedig lehetőleg gyökeresen; ezen indítványt Mérey képviselő is támogatja. Az indítvány elfogadtatik és lehetőségig leendő kivitel végett a városi tanácsnak kiadatik. Szóba került, hogy a jövő évi költségvetésbe a fekete sas előtti vízmedenceze esinós átalakításának költségei fölvétessenek. Ez idén ezen intézkedés természetesen elmarad. Az önkényes tüzoltóegylet költségeire Kubinyi Albert képviselő indítványa folytán a szakosztályi javaslatlól eltérőleg (mely csak 1000 frtot vett fel e ezimen) 1200 frt vétetik fel, mely 200 frt az egyleti adósság törlesztésére lesz fordítandó. Dr. Mosánszky Győzőnek azon indítványa, hogy a városi térképek hitelesítésének költségei a jövő évi költségvetésbe fölvétessenek, elfogadtatott. A kath. leány-növelő intézet építéséhez közgyűlésileg megszavazott adománynak a szakosztályi javaslatlól eltérőleg nemcsak harmadik (1000 frtnyi) hanem negyedik ugyan ily összegű részlete is előirányoztatik. Az ipar-tanmühely költségeire 500 frt lett fölvéve.

Ezekből látni, hogy városunk a mennyire tehette, jövedelmeihez arányban lehetőleg igyekezett megfelelni a közönség fokozottabb igényeinek is. Ez oly tény, melynek tanui vagyunk, a melyet látunk és melyeket önmagunk tapasztalunk. Hogy sok

marad a jövőre az kétségtelen, de apránként kell elérni azt a mit egyszerre erőhiány miatt kivinni nem vagyunk képesek. K. G.

„A felvidéki s különösen a sárosmegyei kivándorlásról.“

(Vége.)

A sárosmegyei kivándorlók számát hitelesen igen nehéz meghatározni, azért mert a kivándorlás titkos utakon történik. Az illetők tudván azt, hogy a kivándorlást a hatóságok nem jó szemmel nézik, sőt a hol csak jogosan tehetik, megis akadályozzák, kivándorlasi szándékukat nem vallják be. Egyrészt munkakeresés ürügye alatt a szomszéd megyékbe rándul, s innét megy aztán különböző utakon a tengeri kikötő fele. Különböző tény az, hogy Sárosmegye lakossága az utolsó 10 év alatt igen jelentékenyen apadt, és folytonosan apad.

Az 1880. évi népszámlálás adatai szerint Sárosmegye lakosságának száma 168.889 lélek, míg a megye lakossága 1870-ben 175.292 lélekre rúgott. A 10 évi időszak alatt a megye lakossága tehát nem csak nem gyarapodott, de 6.403 lélekkal apadt, a mi közel 3,7%-nyi esökkenés, s mint ilyen igen fontos és figyelemre méltó jelenség. Igen sajnálom, hogy a népszámlálás adatait bővebben nem idézhetem, de ezek nem lévén még összeállítva, a főszámokon kívül nem állottak rendelkezésemre. De a megye lakosságának eme apadása ma már jelentékenyen nagyobb, mert a népszámlálás eszközlése óta lefolyt az 1880. és 1881. év, mely évek alatt a kivándorlás leginkább folyamatban volt, a minthogy az szelében folyamatban van ma is. De különösen aránytalanul nagy a kivándorlók száma a megye tapolyi és makoviczai járásában, a hol kivándorlás szülte bajok, mindenekelőtt a munkás kéz hiánya már nagy mértékben érezhető.

Hogy csak egyes példákat hozzak fel. Duplin makoviczai járásbeli községek mintegy 35-40 házzal van, s a mint ez őszinte otlétemkor értesültem, az Amerikába kivándorlott munkaképes férfiak száma 53, otthon csak asszony, gyerek és agg található, ezek végzik természetesen rosszul a mezei munkát, és várják a dollárokat. Ily mérvű kivándorlás mellett a munkás kéz hiánya a megyében mindenütt, de különösen a tapolyi, makoviczai és sírokai járásokban nagyon érezhető, ennek folytán a mezei munkák nagyon elmaradnak, minek a termelés valja jelentékeny kárát. De a munkás kezek eme hiánya nem csak a földművelésnél érezhető, elhagyják szülőföldjüket nem csak a mezei munkákkal foglalkozók, de az ipartelepeknél állandóan alkalmazottak is, a kiknek itthon télen nyáron állandó és biztos keresetük volna, így például a nagy-sárosi műmalom munkásai közül, a kik pedig télen nyáron állandóan 60-80 krnyi napszámot kereshetnek, már eddig is számosan elhagyták a biztos keresetet, hogy keressék Amerikában a bizonytalan jobbletet.

És nem tagadható az, hogy az Amerikába kivándorlott munkások egyrésze nem jelentéktelen összegeket küld haza. Vannak számos esetek, hogy a férfi havi künülte után 50-100 frtnyi, sőt ennél is magasabb összegeket küld haza, mely összegek vagy az utazási költségre felvett kölcsön visszafizetésére, vagy az itthon marsdt család életfentartására, vagy a kivándorlott hozzátartozói kivándorlására fordítatnak.

Ezen pénzküldemények, s az azokat kísérő levelek mint ellentétei az itthoni nyomoruságnak, előidézik és terjesztik a kivándorlasi lázt, mert mind mondám a kivándorlasi vágy, már lázza fajult.

A kivándorlottaktól érkezett levelek ugyanis 1-2 dollárnyi napszámról beszélnek, s ezenkívül telve vannak az ottani életmód és viszonyok magasztalásával. Egy kivándorlott például azt írja falujába, vagyis inkább iratja, mert irni vajmi

kevesen tudnak, hogy igen jól megy dolga, keres naponta 2 vagy három forintot, oly ruhában jár mint itthon az urak annyi húst eszik naponta, mint otthon a pap húsvétkor, s keresetének felét mégis megtakarítja; egy másik, ki a faluban mint tétlen korhely volt ismeretes, 50 frtot küld feleségének, egy harmadik suhanéz nem küld ugyan pénzt de elküldi lefenyképezett arczképét, mely őt, ki otthon fehér rongyos csuhában járt, úri szabásu sötét öltönyben, s mellényzsebéből kilógó óralánczszal tünteti bámuló társai elé. Az amerikai levél megérkezése, persze esemény, mely forrongásba hozza a kedélyeket a levél ünnepelesen nagy közönség előtt felolvastatik, tartalma legott köz tudomásra jut, s a küldött pénz, az arczkép, a húsvéti lakmározás hire oly hatással van a népre, hogy különösen a hanyagabb munkásnak, az elszegényedett telkesnek, nincs más vágya, mint mielebb felkeresni az ígért eme csudás földjét. Azt, hogy hány ember vész el az utazás fáradsalmi és különösen Dél-Amerikában az éghajlat viszonyosságai alatt, azt, hogy ezen jó kereset mily nehéz s főleg a bányamunkásoknál mily egészségtelen, az emberi szervezetet aláadó munka gyümölcse, és hogy hasonló szorgalommal és fáradsággal, ha nem is Sárosban, de Magyarország határain belül megkereshetné ugyanazt, hogy mily nagy azok száma, kik vagy nem tudnak munkát találni, vagy elgyengült egészségük folytán nem képesek dolgozni, vagy lelkiismeretlen üzérkedésnek esnek áldozatul, azt, hogy az egyrészlől küldött pénz, másrészlől mennyi nyomort és szenvedést képvisel, a kivándorlasi lázba esett nem fontolja meg, okos szóra, jó tanácsra nem hallgat, a figyelmeztetésnek, főleg ha az kaputos embertől ered, nem hisz, mert szerinte: „az urak önérdékből csupán igyekeznek meggátolni a kivándorlást.“

Bizonyos neme a legnagyobb könnyelműségnek vett erőt a népen, a cseledt ki szolgálatával nincs megelégedve, a munkás, ki csekélynek tartja a napszámot, a telkes, kit ki nem elégít termése, sorsa javulását most csak Amerikától várja. Nyilvános vagy titkos ügynökökre most már nincs szükség, mert az illetők irni, olvasni ugyan nem tudnak, geográfiai ismereteik is csak nagy ritkán terjednek Budapestig, de az utat s módokat, miként lehet Amerikába eljutni, igen jól ismerik.

Ez tisztelt társaskör, ma a helyzet a felföldön és különösen Sárosmegyében. E helyzetnek közgazdasági káros következményeit már is nagy mértékben érezzük. A munkás kezek hiánya a mezei gazdaságnál csak úgy, mint az ipartelepeknél már jelenleg is nagyon érzékeny, pedig a baj még folyton nagyobbodik. A cseledet, zsellért, legyen az jó vagy rossz, mesterséges módon kell visszatartani, hanyagságát s egyéb rossz tulajdonságait elnézni, csak hogy ki ne vándoroljon. A községek munkabíró férfi lakossága folyton apad, és növekszik a támasz és gyámal nélküli visszamaradt asszonyok és gyermekek száma, szaporodnak az útközben vagy Amerikában elhunytak után a község terhére visszamaradt özvegyek és árvák, növekszenek a külföldi kórházakban ápolat betegek után fizetendő ápolási díjak, s kerül uszorás kézre nem egy kivándorlottnak háza és telke, a ki a kölcsön kapott utazási költséget a kikötött időre nem volt képes megfizetni.

Ezen aggasztó viszonyok arra birták Sárosmegye s a szomszéd megyék közönségét, hogy a baj orvoslása iránt már a múlt orzággyűlés tartama alatt a képviselőházhoz és kormányhoz ismételtelen is forduljanak. A törvényhozás törvényt is hozott a kivándorlasi ügyököségek iránt, a hatóságok a törvények korlátain belül ugy is tesznek mindent a kivándorlasi akadályozására, de mind ez a bajt nem orvosolja, mert ez uton a baj csak kis mértékben enyhithető, de ki nem írtható.

Szerény egyéni nézetem szerint ezen baj rögtön nem is orvosolható, s az egyéni szabadságot netán gátló intézkedések, a mint hogy senki által sem kívántatnak, de czélhoz sem vezetnének. A kivándorlasi ügyököségek szabályozása, jó, a

ezéből, hogy az e téren üzött visszaélések, a népnek félrevezetése megakadályoztassék, de ez még a kivándorlási vágyat fekezni nem fogja. Egyedül ezen kóros állapot okainak felderítése, s a lehetőségig ez okoknak elhárítása, képes, ha nem is rögtön, de biztosan orvosolni ezen hazánk viszonyai között közgazdaságilag oly fájó sebet.

Mert ha ma már tagadhatlanul létezik is, és folyton mind szélesebb körre kiterjed is a kivándorlási láz, ha a felföld szegény népe nála eddig ismeretlen könnyelműséggel hagyja is el kopár hegyeit, és silány rosz földjét, de melyhez mégis mindenkor nagy szeretettel ragaszkodott, hisz a felvidéki tót, ha szalonát és buzakenyeret ehetett is az alföld rónáin, mindig vágyodot krumplija után, s örömmel tért vissza hegyei közé. — melyekre ható és hosszabb ideig működő okok birtokosok, hogy könnyen váljon meg szeretett falujától, hogy a legnagyobb nélkülözés és bizonytalanságban hagyja itt családját, s maga is a legnagyobb bizonytalanságban menjen elébe, a távol tengeren túli új hazában. S hogy az ily kivándorló, ha könnyen szánta is rá magát a nagy útra, a válasperczében, mily nehéz szívvel hagyja el hazáját, arról meggyőződhetik bárki is a vasuti állomásokon, a hol hosszú időre, talán örökre vesz búcsút családjától, mert vajmi esekély azok száma, kik családjukat is magukkal vihetik. Az ember szíve elszorul, midőn látja a komor némaságban magába szállt férfit, kis batyójával hátán, várva a jeladást, mely őt mindentől, a mi neki eddig kedves volt, hosszú időre, talán örökre elválasztja.

Mélyebb ható s hosszabb idő óta működő okok hatottak tehát ezen baj előidézésére.

Tanító-egyleti ügyeink.

Megyénk tanító-egyleteinek ügyére nézve vettünk szakférfiaktól két érdekes közleményt, melynek szívesen engedünk tért. Egyik így szól:

Hat éve annak, hogy a sárosmegyei tanító-egylete megszűntette működését. Amennyiben rövid időnek mondható ez, a semmittevés tekintetében époly elpazarlott hosszúnak tekinthető akkor, amidőn általa, hazai közigazgatásunk legfőbb ágán, a népiszkolai közigazgatásunkon ejtettünk érezhető csorbát.

Már pedig az egyleti élet iránti közönyösség vádja, a jelen viszonyok közt alig háromhat másra, mint épen reánk: néptanítókra; mert ha igaz is, hogy a tanító általában még mindig a mellőzöttek között áll, e mellett örömmel jelezhetjük amaz általános mozgalmat, mely a népiszkolai tanúgy felvirágzása s a tanító személyének kedvezőbb viszonyok közé való helyezése iránt, ország-szerte észlelhető. Eme érdekelttség azonban csak úgy emelkedhetik a megkívántó fokra, ha mi, néptanítók, tekintetbe nem véve a fáradaimakat, a népiszkolai tanúgy magasztos érdekében, a kellő siker elérése céljából minden módot felhasználunk, miáltal egyszersmint a felkarolást; az elismerést biztosítandjuk magunknak, vagy jogos sérelemnek tarthatjuk-e az irántunk észlelt mellőzötést akkor, ha mi magunk nem törekedünk oda, hogy működésünk fényoldaláról tanuljanak bennünket ismerni?

Hisz alig van állás, alig hivatal, melyen a méltánylás és elismerés babékoszorúját inkább ki lehetne vívni mint a tanítói pályán. A tanítót, sorsa az érdemek hazájába plántálta át; megnyerte tehát a termőtalajt, csak önjerejéből, saját iparkodása által növekedjék magasra, s az elismerés el nem maradhat.

De hála a gondviselésnek, ezen ígéket vallják ma már Sárosmegye tanítói is, kik belátva, hogy ugy szellemi, mint anyagi boldogulásukon csupán az egyesülés, az összetartás szétrombolhatlan ereje segíthet; mult év december hó 28-án egy sikeres értekezést is tartottak, egy általános tanító-egylet szilárdabb létesítése és fenntartása céljából. Ama lelkesebb, mely a tanítók közt ez értekezleten mutatkozott, az egyleti élet jövőbeni működésének biztos alapköveként jelezhető. S ha ezen egylet — mint azt az alapszabályok néhány pontja magában is foglalja — küldöklől is nyer némi támogatást; ha ezt megyénk, minden jót és szépet felkaroló intelligens közönsége is támogatandja; ugy tanítóink szellemi gyarapodása, valamint a felállítandó ségélyalaplól, az elaggott tanítók, özvegyek és árvák gyámolítása biztos kilátásba helyeztetik.

S hogy az egylet anyagi támogatása könnyebbé tétessék, mint ez hazánk bármely tanító-egyleténél eszközölhető, arról az alapszabályok szerint akként van gondoskodva, hogy a pártoló tagok évdijai egy forintban, az alapító tagok egyszersmindenkorra befizetendő díjai csak 10 forintban állapítottak meg. E csekély összeg befizetése által azt hisszük, hogy az egylet támogatására és anyagi gyarapítására több lelkes támogatót fogunk megnyerüni, mi annál is inkább reménylhetők, ha tekintetbe vesszük mérvadó köröknek a magyarosításra vonatkozó irányeszméit, mely eszme megvalósításának egy tanító-egylet s maguk a néptanítók a legbiztosabb munkas közegei. Kálóczy J.

Tekintetes szerkesztő ur!

Mint hogy a sárosmegyei tanító-egylet ügyét b. lapjában megpendíteni megengedni méltóztatott, remélem, hogy ezután is szívesen fogadja ezen ügy szent érdekeit érző soraimat.

Mult évi december 28-án tartotta meg az eperjes-sóvári és majdnem 35 megyebeli felekezeti nélküli tanító a sáros megyei tanító-egylet ujjalakítására irányzott tantestületi értekezletét.

Igaz, hogy az egyleti élet nem szokott hamar fejlődni, és a fejlődés rendszeren attól függ, mily foku azok képzettsége, kik az egyletet alkotni hivatva. De ezen megye tanító-sága e gyűlésen a legkedvezőbb színben is mutatta be magát. A tagok megjelenése, a tanácskozás higgadt komolysága, a beszédek tartalmassága tanuskodott a tanító-ság műveltségéről és nagykorúságáról.

Ez összejövetel szerencsés alkalmul szolgált a népoktatás terén e megyében elsőtörtan működő férfiaknak közelebbi érintkezésre; itt megtanulták egymást becsülni, az összetartozás érzése felolvasztotta az előítéleteket, szorosabb lett a kapes, mely oly szorosan összefűzi érdekeiket.

A hozott határozat legjelölő pontjai:

- a) a tantestület kijelenté, miszerint az egylet ügyét sajátjává teszi, teljesen önállólag kíván működni;

- b) az egylet — tekintve hogy ezt a tanítók felekezeti különbség nélkül képezik — „Sáros megyei általános tanító-egylet” czim alatt alakul;

- c) minthogy a volt megyei tanító-egylet alapszabályai korunk szellemének ma már egyáltalán meg nem felelnek, azok módosítására egy szűkebb körű bizottság — Kálóczy József, Springer M. Lipót és Vesz Mór eperjesi — Krausz István k. szebeni és Vrablovich sóvári tanító urak választottak;

- d) valamely szaklap választása az egylet részére.

Ezen sorok írója oda nyilatkozott, miszerint ugy az „Eperjesi Lapok” tek. szerkesztőségét — kinek ez ügyben eddig is tanusított jószívessége eléggé ismeretes — valamint a lap tulajdonosát felkerendőnek véli, hogy az egylet ügynek közlésére egy bizonyos tért átengedni sziveskedjék:

- e) a tanítói egyesület tankerületenként alakul.

Rendes tagok: a tankerületben tényleg működő valamelyi elemi nép- felső nép- és polgári iskolai rendes- és segéd tanító, tanítónő és kisdidvők. Tiszteletbeli tagok: a kik az oktatás és nevelés körül kiérdemelték. Alapítók: kik egyszer és mindenkorra 10 frtot fizetnek. Pártoló tagok: kik évenként 1 frttal járulnak az egylet vagyonához; f) az első nagy gyűlés husvét utáni szerdára tüzetett ki, melynek ezen értekezlet határozatai előterjesztendő.

Különösen tüntették ki magukat szakférfias, jól meggondolt és tapintatos beszédek által: Falusy Mátyás megyei tanfelügyelői tollnok, Vesz Vilmos, Kálóczy József eperjesi — és Krausz István k. szebeni tanító urak. Különben minden egyes tag ügybuzgalommal kísérte ezen értekezletet, tudván, hogy így egyesítve egymást támogatni tartozunk, és hogy az összetartás oly szorosan összefűz bennünket mint a milyen összetartozók érdekeink és végre, hogy egyöntetűen működünk megyénk népnevelési ügyének felvirágoztatásán valamint kartársaink szellemi jóléte előmozdításán.

Mindenütt a hol a szellemi haladás értékét ismerik, nagyra becsülik a tovább képzésre irányult iparkodást. A nép felvilágosítása és jóléte előmozdítására első sorban mi néptanítók vagyunk hivatva. Azonban mindennek csak akkor felelhetünk meg, ha a tovább képzési eszközök birtokába jutunk. Ezen egyletben is ily eszközt találunk fel, melyben minden idegen nyomástól menten egyesülhetünk közös célunk — a tanító szellemi és anyagi jóléte előmozdítására.

A tanítók testülete nem hasonlít egyéb hivatalnokok testületéhez, szerepe sem olyan, mint másé. Másnak feladata ki van szabva, munkaköre elő van készítve, a kezdeményezés felülről indul ki és mindenkire nézve azonos; a tanítóknál a kezdeményezés indulhat ugyan felülről, de a lelkesebb alulról kezdődik; a tanító önmagába találja fel a maga vezetőjét; ő rá nézve a hivatali lelkiismeret a legszilárdabb támaszkodó pont; hivatva van a növendékekben a szívet és kedélyt, a vallásos érzést és kegyeleteteket az Isten műveinek, a természet szépségeinek szemléltetése által fejleszteni és nemesíteni. A tanító maga hasonlít a lámpához, melynek bele, a hivatalszeretet, lángja isten szeretet, olaja ember szeretet. Egy szóval a nevelés olyan művelés, mely által egyik szív a másik szívet formálja.

Igy a népnevelés és oktatás szent zászlója alatti sorakozásunk és egyesítésünk arra reméltet, hogy feladatunkat tisztességgel megoldandjuk, a kezdet nehézséget könnyen legyőzendjük.

Mint hogy bebizonnyítam — lásd Eperjesi Lapok mult évi 29 és 33 sz. — miszerint nem minden kezdet nehéz, csak legyen akarat és egyetértés, fogadja tek. szerkesztő ur az ügy szent érdekeiben szívem legmélyebb köszönetét és engedje meg, hogy alkalmilag ezen ügyben ismét megkereshessem.*

Eperjes, 1882. január hó 3-án.

Kitünő tisztelettel

Springer M. Lipót,
vezértanító.

* Mindig örömmel engedünk tért a tek. vezértanító ur szakavatott közleményeinek. Szerk.

Levelezés.

Bártfa, 1882. jan. 2-án.

A bártfai társaskör (casino) által mult évi december 31-én esti 8 órakor rendezett sylvester-estélyről akarok megemlékezni e lapok hasábjain.

Mielőtt azonban ezen estély lefolyását vázolnám, fel kell említenem, mi adott arra impulsust, hogy Bártfán is sylvester-estély tartassék? Egy fogadás! A vesztés fél lett volna köteles a mulatság költségeit fedezni. Ez 1879-ben történt magán körben s lefolyt hasonlólag magán-körben, vagyis inkább a casino helyiségein kívül, rendezőség nélkül; s talán e miatt nem is sikerült. Ezen sikertelenség pedig arra ösztökölt többeket, hogy rendezessék a jövőben ezen a napon s ily czim alatt, de a társaskör (casino) javára és ennek helyiségeiben, oly estély, melyen nemesak urak, de hölgyek is vegyenek részt, s mely szellemileg is élvezetes legyen, de lehetőleg jövedelmezzen is. És 1880-ban egy hét alatt sikerült oly sylvester-estélyt létrehozni, melyre még most is szívesen emlékeznek vissza az abban résztvettek, és a társaskörnek 30 frtot jövedelmezett.

Ezen minden tekintetben kedvező és felette meglepő eredmény arra indított, hogy 1881-ben ismételtessék ezen estély, melyre az előkészületek idejekorán megkezdődtek, az előbbinél sokkal jobban sikerült, de nagyobb kiadással is járt, mert az általános óhajnak megfelelőleg egy új színpadot kellett felállítani, mely a jövedelem nagy részét elnyelte, és ha Toperczer Albert ur e színpad felállításáról — melynél szakavatottságának s jó izlésének fényes jeleit adá — nem gondoskodik, akkor vagy létre nem jön, vagy legalább nem oly élvezetes ez estély, mert színpad nélkül nem lett volna vállalkozó egy színdarabban szereplésre.

De térjünk át magára az estélyre, mely mindenestre mulatságosabb az előrebocsátott történeti résznel s az előkészületeknél.

Első sorban, programm szerint, szavaltta Fröhlich Riza úrhölgy Br. Eötvös József „Vár és kunyhó” czimű költeményét, oly mely érzéssel s finomsággal, hogy a hallgató közönség elragadtattással tapsolt s addig ujjazott, mignem az imént nevezett úrhölgy ismét a színpadon megjelenve, Petőfi Sándornak „A pusztai találkozás” czimű költeményét hasonló érzéssel és routine-val szavaltta el.

Ezek után következett az „Apró félreértések” czimű vígjáték Lunn Józseftől. Ebben Gründl Jolán (sir George Curtly nagykövet leánya Ilona) és Sztrelko Katalin (Lucza) úrhölgyek szerepeiket helyes felfogással, színpadi otthonossággal s finom izléssel játszták el. Az urak közül Törzs István ur (sir George Curtly nagykövet) szerepét annak megfelelő eleganciával s nagyköveti méltósággal adta elő. Vasváry Jenő ur — ki rendezői tehetségének is tanujeleit adta — a józú Samu szerepét oly hiven s oly jól játszotta, hogy a jelen volt közönséget gyakran józú nevetésre indította. Románszky Antal ur kitünően személyesítette az udvarmestert. Klinkovszky Árpád, Gallé Andor és Helfer Géza urak szerepeiket jól betanulván, szintén helyesen játszták. Általában véve az egész darab, összességben és sikerülten volt előadva.

Mindezek után következett a táncz, mely majdnem virradtig folyt.

F.

Különfélek.

Városunk polgármestere a helybeli kir. államépítészeti hivatalhoz a városi alsó-malom vízerejének megmérése tárgyában következő megkeresést intézett:

Tekintetes m. kir. Főmérnök ur!

Azon felmerült kérdés folytán, vajjon a leégett városi alsó malom helyen nem lenne e cél-szerűbb valamely ipar ág vállalatnak létrehozása? Van szerencsém t. uraságotat a város érdekében egész tisztelettel felkérni, miszerint az alsó-malom vízerejét — még a fagyak beállta előtt — szakértőileg felmérni és az eredményt velem tudatni sziveskedjék. Tisztelettel maradván. Eperjesen, 1881. évi december hó 15-én. Fuhrmann polgármester.

A városi színháznak tűzrendőri megvizsgálása. E napokban a városi polgármester a városi kapitány elnökléte alatt bizottságot küldött ki, melynek feladatául tüzetett a színház helyiségei tűzrendőri szempontból való megvizsgálása. A bizottság tagjai Schmidt Gyula a színházi választmány tagja, Bretz Sándor városi építész, Zboray József gazdasági felügyelő és Krajzell Kálmán tűzoltó parancsnok. Főlkérte a m. kir. építészeti hivatal is, miszerint magát egyik tagja által képviseltene. Mint halljuk a bizottság színházi tűzrendőri megvizsgálását fogantatosította már, és azt találta, hogy színházunkban nagyobb veszélytől alig lehet tartani. A jelentést egyébiránt annak idejében közlendjük, mely már azért is érdekes lesz, mert a bizottság az iránti javaslattételre is hivatott fel, hogy miképen lehetne színházunkban még fájdalom még mindig meglévő léghuzamnak elejét venni.

Nihilista öngyilkos Kőbányán. A Rókus kőházba tegnap egy oroszországi, rikitnai születésű 18 éves ifjut szállítottak, ki néhány nap előtt Kő-

ezélebből, hogy az e téren üzött visszaélések, a népnek félrevezetése megakadályoztassék. de ez még a kivándorlási vágyat fékezni nem fogja. Egyedül ezen koros állapot okainak felderítése, s a lehetőségig ez okoknak elhárítása, képes. ha nem is rögtön, de biztosan orvosolni ezen hazánk viszonyai között közgazdaságilag oly fájó sebet.

Mert ha ma már tagadhatlanul létezik is, és folyton mind szélesebb körre kiterjed is a kivándorlási láz, ha a felföld szegény népe nála eddig ismeretlen könnyelműséggel hagyja is el kopár hegyeit, és silány rozsz földjét, de melyhez mégis mindenkor nagy szeretettel ragaszkodott, hisz a felvidéki tót, ha szalonát és buzakenyeret ehetett is az alföld románai, mindig vágyodot krumplija után, s örömmel tért vissza hegyei közé. — melyekre ható és hosszabb ideig működő okok birtak csak arra, hogy könnyen váljon meg szeretett falujától, hogy a legnagyobb nélkülözés és bizonytalanságban hagyja itt családját, s maga is a legnagyobb bizonytalanságnak menjen elébe. a távol tengeren túli új hazában. S hogy az ily kivándorló, ha könnyen szánta is rá magát a nagy útra, a válásperczében, mily nehéz szívvel hagyja el hazáját, arról meggyőződhetik bárki is a vasuti állomásokon, a hol hosszú időre, talán örökre veszt bűcsüt családjától, mert vajmi csekély azok száma, kik családjukat is magukkal vihetik. Az ember szive elszorul, midőn látja a komor némaságban magába szállt férfit, kis batyúval hátán, várva a jeladást, mely őt mindentől, a mi neki eddig kedves volt, hosszú időre, talán örökre elválasztja. Melyekre ható s hosszabb idő óta működő okok hatottak tehát ezen baj előidézésére.

Tanító-egyleti ügyeink.

Megyénk tanító-egyleteinek ügyére nézve vettünk szakferiatkól két érdekes közleményt, melynek szívesen engedünk tért. Egyik így szól:

Hat éve annak, hogy a sárosmegyei tanító-egylete megszüntette működését. Amennyiben rövid időnek mondható ez, a semmittevés tekintetében époly elpazarlott hosszúnak tekinthető akkor, amidőn általa, hazai közigazgatásunk legfőbb ágán, a népi iskolai közigazgatásunkon ejtettünk érezhető esorbát.

Már pedig az egyleti élet iránti közönyösség vádja, a jelen viszonyok közt alig háromhat másra, mint épen reánk: néptanítókra; mert ha igaz is, hogy a tanító általában még mindig a mellözöttek között áll, e mellett örömmel jelezhetjük amaz általános mozgalmat, mely a népi iskolai tanügy felvirágzása s a tanító személyének kedvezőbb viszonyok közé való helyezése iránt, ország-szerte észlelhető. Eme érdekeltég azonban csak úgy emelkedhetik a megkivántató fokra, ha mi, néptanítók, tekintetbe nem véve a fáradságokat, a népi iskolai tanügy magasabb érdekében, a kellő siker elérése céljából minden módot felhasználunk, miáltal egyszersmint a felkarolást; az elismerést biztosítandjuk magunknak, vagy jogos sérelemnek tarthatjuk-e az irantunk észlelt mellözötést akkor, ha mi magunk nem törekedünk oda, hogy működésünk fényoldaláról tanuljanak bennünket ismerni?

Hisz alig van állás, alig hivatal, melyen a méltánylás és elismerés babékoszorúját inkább ki lehetne vivni mint a tanítói pályán. A tanító, sorsa az érdemek hazájába plántálta át; megnyerte tehát a termőtalajt, csak önjerejéből, saját iparkodása által növekedjék magasra, s az elismerés el nem maradhat.

De hála a gondviselésnek, ezen ígéket valljak ma már Sárosmegye tanítói is, kik belátva, hogy egy szellemi, mint anyagi boldogulásukon csupán az egyesülés, az összetartás szétrombolhatlan ereje segíthet; mult év december hó 28-án egy sikeres értekezést is tartottak, egy általános tanító-egylet szilárdabb létesítése és fenntartása céljából. Ama lelkesedés, mely a tanító közt ez értekezleten mutatkozott, az egyleti élet jövőbeni működésének biztos alapköveként jelezhető. S ha ezen egylet — mint azt az alapszabályok néhány pontja magában is foglalja — külföldről is nyer némi támogatást; ha ezt megyénk, minden jót és szépet felkaroló intelligens közönsége is támogatja; ugy tanítóink szellemi gyarapodása, valamint a felállítandó ségélyalpból, az elaggott tanítók, özvegyek és árvák gyámolítása biztos kilátásba helyeztetik.

S hogy az egylet anyagi támogatása könnyebbé tétessék, mint ez hazánk bármely tanító-egyleténél eszközölhető, arról az alapszabályok szerint akként van gondoskodva, hogy a pártoló tagok évdijai egy forintban, az alapító tagok egyszersmindenkorra befizetendő díjai csak 10 forintban állapítottak meg. E csekély összeg befizetése által azt hisszük, hogy az egylet támogatására és anyagi gyarapítására több lelkes tanügybarátot fogunk megnyerni, mi annál is inkább reménylhető, ha tekintetbe vesszük mérvadó köröknek a magyarosításra vonatkozó irányeszméit, mely eszme megvalósításának egy tanító-egylet s maguk a néptanítók a legbiztosabb munkás közegei. K á l ó c z y J.

Tekintetes szerkesztő ur!

Mint hogy a sárosmegyei tanító-egylet ügyét b. lapjában megpendíteni megengedni méltóztatott, remélem, hogy ezután is szívesen fogadja ezen szent érdekeit czélzó soraimat.

Mult évi december 28-án tartotta meg az eperjes-sóvári és majdnem 35 megyebeli felekezet nélküli tanító a sáros megyei tanító-egylet újalakítására irányzott tantestületi értekezletét.

Igaz, hogy az egyleti élet nem szokott hamar fejlődni, és a fejlődés rendszeren attól függ, mily foku azok képzettsége, kik az egyletet alkotni hivattak. De ezen megye tanító-sága e gyűlésen a legkedvezőbb színben is mutatta be magát. A tagok megjelenése, a tanácskozás higgadt komolysága, a beszédek tartalmassága tanuskodott a tanító-ság műveltségéről és nagykorúságáról.

Ez összejövetel szerencsés alkalmul szolgált a népoktatás terén e megyében elszórtan működő férfiaknak közelebbi érintkezésére; itt megtanulták egymást becsülni, az összetartozóság érzése felolvasztotta az előítéleteket, szorosabb lett a kapcsolás, mely oly szorosán összefűzi érdekeiket.

A hozott határozat legjelesb pontjai:

a) a tantestület kijelenté, miszerint az egylet ügyét sajátjává teszi, teljesen önállólag kíván működni;

b) az egylet — tekintve hogy ezt a tanítók felekezeti különbség nélkül képezik — „Sáros megyei általános tanító-egylet” czim alatt alakul;

c) minthogy a volt megyei tanító-egylet alapszabályai korunk szellemének ma már egyáltalán meg nem felelnek, azok módosítására egy szűkebb körű bizottság — Kálóczy József, Springer M. Lipót és Veisz Mór eperjesi — Krausz István k. szebeni és Vrablovich sóvári tanító urak választattak;

d) valamely szaklap választása az egylet részére.

Ezen sorok írója oda nyilatkozott, miszerint ugy az „Eperjesi Lapok” tek. szerkesztőségét — kinek ez ügybeni eddig is tanusított jószívessége eléggé ismeretes — valamint a lap tulajdonosát felkerendőnek véli, hogy az egylet ügynek közlésére egy bizonyos tért átengedni sziveskedjék:

e) a tanítói egyesület tankerületenként alakul. Rendes tagok: a tankerületben tényleg működő valamennyi elemi nép- felső nép- és polgári iskolai rendes- és segéd tanító, tanítónő és kiseddévök. Tiszteletbeli tagok: a kik az oktatás és nevelés körül kiérdemelték. Alapítók: kik egyszer és mindenkorra 10 frtot fizetnek. Pártoló tagok: kik évenként 1 frttal járulnak az egylet vagyonához; f) az első nagy gyűlés husvét utáni szerdára tüzetett ki, melynek ezen értekezlet határozatai előterjesztendő.

Különösen tüntették ki magukat szakterfias, jól meggondolt és tapintatos beszédek által: Falusy Mátyas megyei tanfelügyelői tollnok, Veisz Vilmos, Kálóczy József eperjesi — és Krausz István k. szebeni tanító urak. Különben minden egyes tag ügybuzgalommal kísérté ezen értekezletet, tudván, hogy így egyesítve egymást támogatni tartozunk, és hogy az összetartás oly szorosán összefűz bennünket mint a milyen összetartozók érdekeink és végre, hogy egyöntetien működünk megyénk népnevelési ügyének felvirágztatásán valamint kartársaink szellemi jóléte előmozdításán.

Mindenütt a hol a szellemi haladás értékét ismerik, nagyra becsülik a tovább képzésre irányult iparkodást. A nép felvilágosítása és jóléte előmozdítására első sorban mi néptanítók vagyunk hivatva. Azonban mindennek csak akkor felelhetünk meg, ha a tovább képzési eszközök birtokába jutunk. Ezen egyletben is ily eszközt találunk fel, melyben minden idegen nyomástól menten egyesülhetünk közös czélunk — a tanító szellemi és anyagi jóléte előmozdítására.

A tanítók testülete nem hasonlít egyéb hivatalnokok testületéhez, szerepe sem olyan, mint másé. Másnak feladata ki van szabva, munkaköre elő van készítve, a kezdeményezés felülről indul ki és mindenkire nézve azonos; a tanítóknál a kezdeményezés indulhat ugyan felülről, de a lelkesedés alulról kezdődik; a tanító önmagába találja fel a maga vezetőjét; ő rá nézve a hivatali lelkiismeret a legszilárdabb támaszkodó pont; hivatva van a növedékekben a szívet és kedélyt, a vallásos érzést és kegyeleket az Isten műveinek, a természet szépségeinek szemléltetése által fejleszteni és nemesíteni. A tanító maga hasonlít a lámpához, melynek bele, a hivatalszeretet, lángja isten szeretet, olaja ember szeretet. Egy szóval a nevelés olyan művelés, mely által egyik szív a másik szívet formálja.

Igy a népnevelés és oktatás szent zászlója alatti sorakozásunk és egyesítésünk arra reméltet, hogy feladatunkat tisztességgel megoldandjuk, a kezdet nehézséget könnyen legyőzendjük.

Mint hogy bizonyítam — lásd Eperjesi Lapok mult évi 29 és 33 sz. — miszerint nem minden kezdet nehéz, csak legyen akarat és egyetértés, fogadja tek. szerkesztő ur az ügy szent érdekében szívem legmélyebb köszönetét és engedje meg, hogy alkalmilag ezen ügyben ismét megkereshessem.*)

Eperjes, 1882. január hó 3-án.

Kitünő tisztelettel

Springer M. Lipót,
vezértanító.

* Mindig örömmel engedünk tért a tek. vezértanító ur szakavatott közleményeinek.

Szerk.

Levelezés.

Bártfa, 1882. jan. 2-án.

A bártfai társaskör (casino) által mult évi december 31-én esti 8 órakor rendezett sylvester-estélyről akarok megemlékezni e lapok hasábjain.

Mielőtt azonban ezen estély lefolyását vázolnám, fel kell említenem, mi adott arra impulzust, hogy Bártfa is sylvester-estély tartassék? Egy fogadás! A vesztes fél lett volna köteles a mulatság költségeit fedezni. Ez 1879-ben történt magán körben s lefolyt hasonlóul magán-körben, vagyis inkább a casino helyiségein kívül, rendezőség nélkül; s talán e miatt nem is sikerült. Ezen sikertelenség pedig arra ösztökélt többeket, hogy rendeztessék a jövőben ezen a napon s ily czim alatt, de a társaskör (casino) javára és ennek helyiségeiben, oly estély, melyen nemesek urak, de hölgyek is vegyének részt, s mely szellemileg is élvezetes legyen, de lehetőleg jövedelmezzen is. És 1880-ban egy hét alatt sikerült oly sylvester-estélyt létrehozni, melyre még most is szívesen emlékeznek vissza az abban résztvettek, és a társaskörnek 30 frtot jövedelmezett.

Ezen minden tekintetben kedvező és felette meglepő eredmény arra indított, hogy 1881-ben ismételtessék ezen estély, melyre az előkészületek idejekorán megkezdte, az előbbinél sokkal jobban sikerült, de nagyobb kiadással is járt, mert az általános óhajnak megfelelőleg egy új színpadot kellett felállítani, mely a jövedelem nagy részét elnyelte, és ha Toperczer Albert úr e színpad felállításáról — melynél szakavatottságának s jó izlésének fényes jeleit adá — nem gondoskodik, akkor vagy létre nem jön, vagy legalább nem oly élvezetes ez estély, mert színpad nélkül nem lett volna vállalkozó egy színdarabban szereplésre.

De térjünk át magára az estélyre, mely mindenestre mulatságosabb az előrebocsátott történeti résznel s az előkészületekkel.

Első sorban, program szerint, szavaltta Fröhlich Riza úrhölgy Br. Eötvös József „Vár és kunyhó” czimű költeményét, oly mely érzéssel s finomsággal, hogy a hallgatóság közönség elragadtatással tapsolt s addig ujjazott, mignem az imént nevezett úrhölgy ismét a színpadon megjelenve, Petőfi Sándornak „A pusztai találkozás” czimű költeményét hasonló érzéssel és routine-val szavaltta el.

Ezek után következett az „Apró félreértések” czimű vígjáték Lunn Józseftől. Ebben Gröndl Jolán (sir George Curtly nagykövet leánya Ilona) és Sztrelko Katalin (Luca) úrhölgyek szerepeiket helyes felfogással, színpadi otthonossággal s finom izléssel játszták el. Az urak közül Törzs István úr (sir George Curtly nagykövet) szerepét annak megfelelő eleganciával s nagyköveti méltósággal adta elő. Vasváry Jenő úr — ki rendezői tehetségének is tanujleit adta — a jóízű Samu szerepét oly hiven s oly jól játszotta, hogy a jelen volt közönséget gyakran jóízű nevetésre indította. Románszky Antal úr kitünően személyesítette az udvarmestert. Klinkovszky Árpád, Gallé Andor és Helder Géza urak szerepeiket jól betanulván, szintén helyesen játsztak. Általában véve az egész darab, összevágóan és sikerülten volt előadva.

Mindezek után következett a táncz, mely majdnem virradtig folyt.

F.

Különfélek.

Városunk polgármestere a helybeli kir. államépítészeti hivatalhoz a városi alsó-malom vízerejének megmérése tárgyában következő megkeresést intézett:

Tekintetes m. kir. Főmérnök ur!

Azon felmerült kérdés folytán, vajjon a leégett városi alsó malom helyen nem lenne e czél-szerűbb valamely ipar ág vállalatnak létrehozása? Van szerencsém t. uraságotat a város érdekében egész tisztelettel felkérni, miszerint az alsó-malom vízerejét — még a fagyak beállta előtt — szakértőileg felmérni és az eredményt velem tudatni sziveskedjék. Tisztelettel maradván. Eperjesen, 1881. évi december hó 15-én. Fuhrmann polgármester.

A városi színháznak tűzrendőri megvizsgálása. E napokban a városi polgármester a városi kapitány elnöklete alatt bizottságot küldött ki, melynek feladatul tüzetett a színház helyiségei tűzrendőri szempontból való megvizsgálása. A bizottság tagjai Schmidt Gyula a színházi választmány tagja Bretz Sándor városi építész, Zboray József gazdasági felügyelő és Krajzell Kálmán tűzoltó parancsnok. Főlkéretett a m. kir. építészeti hivatal is, miszerint magát egyik tagja által képviseltene. Mint halljuk a bizottság színházi tűzrendőri megvizsgálását foganatosította már, és azt találta, hogy színházunkban nagyobb veszélytől alig lehet tartani. A jelentést egyéb iránt annak idejében közlendjük, mely már azért is érdekes lesz, mert a bizottság az iránti javaslattételre is hivatott fel, hogy miképen lehetne színházunkban még fájdalom még mindig meglevő léghuzamnak elejét venni.

Nihilista öngyilkos Kőbányán. A Rókus kőházba tegnap egy oroszországi, riktinai születésű 18 éves ifjut szállítottak, ki néhány nap előtt Kő-

bányán öngyilkossági kísérletet követett el. Neve Pehovszky Román, vagy álnéven Musinszky József. Hazájában a nihilista-társulatok tagja volt és ezért el kellett menekülnie. Először Varsóban telepedett le, de mert ott nem volt biztonságban, Budapestre jött. Kőbányán a Testory-féle lámpagyárban kapott foglalkozást. De folyton félt az üldözéstől és azért senkivel sem érintkezett; más verzió szerint életuntagságból lett öngyilkossá. Tettének elkövetése után két napig feküdt a paszta földön eszméletlenül, mialatt egyik lába el is fagyott. Midőn eszmélete visszatért bevászorgott kápolna-utca 7997. sz. a lakásába. Eleiben maradásához alig van remény.

Új hajózási út megnyitása Amerikába. Az osztrák-magyar Lloyd egyetértve a déli vasutal Triesztből egyrészt Északamerikába, másrészt Braziliába és a La Plata államokba kísérletképen hajózási közlekedést nyit. 1882. január 1-jén indul az első hajó Triesztből Északamerikába; útjában Barit, Messinát, Palermot, Barlealonát, Malagát, Cadixot, Lissabont és New-Yorkot fogja érinteni, február 25-én pedig Braziliába és La Plata államokba indul egy hajó, mely a Bari, Catania, Tunis, Barcelona, Gibraltar, Mogador, St.-Vincenz, Pernambuco, Bahia, Rio Janeiro, Santos, Montevideo és Buenos-Ayres kikötőket fogja érinteni.

Megyes püspökünk dr. Schuster Konstantin ó nagyméltósága tegnap utazott Bécsbe, hogy mint újonnan kinevezett belső titkos tanácsos a szokásos esküt letegye. Ezen kitüntetés a legtaggabb körökben is általános örömmel fogadtatt, s valamint egyesek úgy az egyházi, polgári és katonai hatóságok küldöttség-ig nyilvánították üdvözléseiket.

Meghalt a vasuton. Tegnap délután 3 órakor egy ismeretlen 35—40 éves középtermetű egyén szállott fel az osztrák államvasut indóházában a Czegléd felé induló vonatra. Midőn a vonat Kőbányára ért és a kocsivezető a kupé ajtaját felnyitotta, az ismeretlen egyént, ki egyedül volt a kocsiban, halva találta a padon. Holttestét a Rökusba szállították.

A ránk-herleini kincstári gyógyfürdő a nagyméltósága m. kir. pénzügyminiszteriumnak f. évi december hó 28-án 76676 sz. alatt kelt rendelete folytán 1882. évi február hó 6-án a kassai m. kir. pénzügyigazgatóság hivatalos helyiségeiben megejtendő zárt ajánlati tárgyalás útján örök áron fog eladatni. Az általános árverési feltételek pontozatai a helybeli m. kir. adóhivatalban is megtekinthetők.

Tíz forint büntetés, a ki segítséget kiált! A szomszéd Ujfejértón az elmúlt hetekben egy fiatal ujfajertói illetőségű legény hazafelé ballagott, s utközben a már befagyott nagy „sóstó“ közepé táján egy léken a vízbe esett, s miután a jég szélebe kapaszkodván, nem volt képes önmagát a vízből felhuzni, minden erejével „segítséget kiáltott, de a megjelent községbeli lakosok, a segély kiáltást tréfának tekintették, s nagysokára, csak akkor közelítették meg a távolban ericzkelő állítólagos furdőző embert, midőn annak kez-i már elfagyván, a jég szélét eleresztteni kénytelenült, s a vízben elmerült. Már csak egy élettelen testet huztak ki. — Ennek következtében az ujfajertói tanács elhatározta; miután, különösen nyáron, sokan furdés közben, tréfából „segítséget“ kiáltanak, s ez a tréfa már aunyira elharapódzott, hogy a legutóbbi szerencsétlenül megfuladt egyéniség segély kiáltását is többen ismét csak tréfának tekintették, tehát tíz forint pénzbírság terhe alatt szigorúan megtiltatott, hogy furdés közben senki se merészeljen „segítséget“ kiáltani!

A román kormány azzal a tervvel foglalkozik, hogy azoknak az árúknak a vámkézelését, melyeket vasutakon szállítanak, a közvetítők és szállítók kizárásával a vasuti közlegekre fogja bízni, hogy az által a kereskedőket megóvja azoktól a gyakran jelentékeny költségektől, melyeket a közvetítők felszoktak számítani. Az előzetes tanulmányok végett a Lemberg-czernovic-jassyi vasút román vonala igazgatóságának kereskedelmi főnökét des Loghes lovagot Wirballenbe és Orsovába küldte.

Kereskedelmünk az Al-Dunán. A román vámhivatal kimutatása szerint, Ausztria-Magyarország kereskedelme a Dunának Galactól Szulináig terjedő részén, 1879 től 1881-ig 86,000 tonnáról 50,000 tonnára esökkent, míg ellenben Angolország kereskedelme ugyanazon időtartam alatt e vonalon 136,000 tonnáról 332,000 tonnára emelkedett (E. furesa különbség oka bőven feltalálható romániai munkatársunknak Bukerestből írott, s fentebb közölt cikkében.)

Szülésznői tanfolyam. A budapesti kir. tudomány egyetemen a szülésznői második félévi tanfolyamra való beiratások 1882. évi február 1-én kezdődnek s bezárólag 15-ig tartanak. A beiratás feltételei: a) 20—40 év közötti életkor s ezt igazoló keresztlevél vagy házassági bizonyítvány; b) községi erkölcsi bizonyítvány; c) írni és olvasni tudás; d) orvosi egészségi bizonyítvány. — A beiratások az orvosi kar dekáni hivatalos helyiségeiben (üllői ut 1. sz.) történnek.

Kereskedelmünk magyarosodása iránt a külföld is mint nagyobb figyelemmel kezd lenni. Így a múlt napokban egy drezdai czég magyar körlevélben tudatta a fővárosi kereskedőkkel, hogy ügynökét utnak indította Budapestre és mellé magyar tolmácsot fogad föl. — Nálunk azért

mégis találkozik számos kereskedő, ki könyveit még mindig németül vezeti.

Kassai vásárok 1882-ben. Fábán Sebestyén vásár január 16, 17, 18-án. Fülöp-Jakab vásár ápril 24, 25, 26-án. Sz. László gyapju vásár jun. 15-től 30-ig, közönséges vásár jun. 26, 27, 28-án. N. Boldogasszony belyem vásár aug. 16-án, közönséges vásár aug. 21, 22, 23-án. Sz. Erzsébet vásár november 20, 21, 22-én.

A közigazgatási bizottságokban iparügyi előadókat akar rendszerezíteni az iparminiszterium, hogy ily módon megszüntesse azon vizsás helyzetet, mely szerint az iparügyi vitás kérdések elintézésénél másodikfokú hatóság (az alispán) gyakorlatban legnagyobb befolyást (eddig az alispán volt az iparügyek előadója a közigazgatási bizottságban) azok harmadfokú eldöntésére is.

Prämumerations-Einladung.

Am 1-ten Jänner d. J. begann der sechste Jahrgang unserer Blattes. Wir wollen uns bemühen auch ferner das allgemeine Interesse zu vertreten, die nationale Richtung stets vor Augen zu halten, alle öffentlichen Verhandlungen mit Objectivität mitzutheilen, Mängel und Gebrechen ungeschönt zu rügen und hierdurch unsere geehrten Prämumeranten nicht nur eine angenehme, sondern auch zweckmäßige Lecture zu bieten. Wir werden außer den Localneuigkeiten, eine wöchentliche Rundschau, der neuesten Land- und Weltereignisse bringen, in bündigster Kürze das Resumé der Landtagsbeschlüsse mittheilen, und da auch in unserem Blatte alle amtliche Rundmachungen, wie Stadt- und Comitatsverordnungen und öffentliche Picitationen officieel erscheinen, so liegt es beinahe im Interesse jeder Familie unser Blatt im Hause zu haben.

Wir laden daher das P. T. Publicum zur Prämumeration höflichst ein und bitten den Prämumerationsbetrag an Herrn Carl Pinksch, Hauptgasse gefälligst einzusenden.

Wenn es war ist, daß es den Vätern unserer Stadt seit so vielen Jahren noch nicht aufgefunden oder noch nicht eingefallen ist, dieser öffentlichen Anordnung, diesem öffentlichen Aergerniß, dieser Schädigung des öffentlichen Verkehrs, für Menschen und Thiere, dieser Verunreinigung unserer Hauptgasse abzuwehren; so fühlen wir uns veranlaßt auf dieselben aufmerksam zu machen. — Die schönsten zwei Plätze unserer Hauptgasse, einerseits an der Dreifaltigkeit, andererseits vor dem großen Hotel in der Mitte der Stadt, werden jährlich ungangbar, ja beinahe unfahrbar dadurch gemacht, daß das Wasser aus den dastehenden Cisternen überströmt, den ganzen Platz überfließt, einfriert und zum Fußbrechenden, zerfahrenen Eisplatz wird, der sich beinahe bis auf das Trottoir ausdehnt. Unmöglich waren es die Befürchtungen, wegen zu großen Kosten, dem Uebel abzuwehren; denn von beiden Cisternen liegt der Canal kaum 30—40 Schritte entfernt und ein Ablaufrohr aus der Mitte der Cisterne bis in den Canal geführt, würde das Ueberfließen des Wassers verhüten. Ja, selbst das beim Schöpfen verschüttete Wasser, nun selbst kleinere Eisflächen zu vermeiden, könnte verhindert werden, wenn, wie um die steinerne Cisterne gemacht wurde, auch um die hölzernen herum eine Vertiefung angebracht würde, die in den Canal abfließt.

So leicht ist es oft, einen Fehler auszubessern, wenn der ernste Wille vorherrscht. Wir wollen nicht behaupten, daß wir das Richtige angegeben, wie der polizeiwidrige Bestand dieser Eisstraßen zu beseitigen sei, es wird gewiß noch ein viel besserer Modus zu finden sein, wir bitten nur, daß irgend etwas geschehe, um diesen wirklich gefährlichem Status quo abgeholfen werde.

Concert.

Zu dem am 25-ten von Herrn A. Wildner unter Theilnahme des „Széchenyi-kör“'s arrangirtem Concerte zum Wohle der rückgebliebenen Unglücklichen vom Ringtheater-Brande, spielten die erste Nummer „Allegro brillante“ von Mendelssohn die Fräuleins Wilma Haitfisch und Cornelia Munk.

Vollkommen entsprach der Vortrag dem Titel der Piese; ineinanderreifend, leichtfließend und doch brillante entwickelten die Damen diese

glänzende Composition, daß selbst diejenigen, denen sie fremd war, zum vollkommenen Verständnis des harmonischen Ganzen kommen mußten.

In der C. Moll Sonate von Beethoven, die Herr Wildner mit Virtuosität vortrug, zengte Fr. Wilma Haitfisch, daß sie nicht nur excellent im Solospiel ist, sondern daß ihr, die so schwere Kunst des richtigen Accompanirens auch eigen ist.

Herr Dr. Wagner sang das Lied „Künstleros“ von A. Wildner und brachte mit seinem angenehmen Tenor das Lied zur vollen Geltung.

Das Citherspiel von Herr J. Graf verdient um so mehr Anerkennung als es ihm gelang, auf diesem unserer Gewöhnung ganz entrücktem Instrumente, doch das Publicum vollkommen zu fesseln.

Das englische Lied „Thue az the Stars“ von Fräulein Emma Meyer gesungen erntete wiederholten verdienten Beifall.

Ueber die „Meditation“ von Bach, die von Fr. C. Munk, den Herren Wildner, Janoviz, Dr. Mosankfy, Dite und Kalóczy executirt wurde, schreiben zu wollen fühlen wir uns unbenrufen. Wir können blos hier unsern Dank ausdrücken, daß man uns des Genusses theilhaftig werden ließ, diese wundervolle Composition hören zu können. Sind Jugend und Schönheit an und für sich schon Tugenden; so werden sie durch eine glänzende Begabung noch erhöht.

Fr. Margit Eisner sang bei Clavierbegleitung des Herrn Albert Rysz ungarische Volkslieder, mit einem so frischen, sympathischen schallenden Sopran, daß wir ihr mit gutem Gewissen den Rath ertheilen zu dürfen glauben; sie würde, wenn sie die Künstlerbahn wählt, keinen Fehlgriff machen.

Der hehre Zweck dieses Concertes bestimmte auch unsere sehr verehrte Frau Sidonie von Gallocsik uns mit einem Vortrage zu vergnügen, Frau von Gallocsik trug die Bürgschaft, von Fr. Schiller vor. Der vollkommen richtige, hochdeutsche Accent, die überdachte Betonung, das wahre Gefühl, das in ihrer Stimme bebte, erreichte die Intention des großen Dichters.

Zum Schluß sang mit ihrer lieblichen Alt, Fr. C. Meyer „Das Gebet“ von A. Wildner, bei Begleitung einer Violine und des Fiskharmoniums.

Diese gelungene Composition des Herrn A. Wildner, schloß würdig den heutigen Abend; nur würde unser unmaßgebliches Urtheil sich dahin aussprechen, daß dieses erhebende Gebet eher zum Kirchengesange als fürs Concert passen würde.

Wochenschau.

Die Enqueteberathung im Unterrichtsministerium hat das Fortbestehen der Realschulen, als Specialanstalten der modernen Kultur und Kenntnisse, beschlossen. — Die Schularbeiten an der Theiß gehen rasch vorwärts. — Das Budapester Josefstädter Casino erwählte Kossuth zum Ehrenpräsidenten und beschloß ihm als Zusage ein Album zu übersenden. Der Einband des Albums ist aus weißer Seide mit Bronze und Email verziert. Das ungarische Wappen schmückt die eine Seite mit den Worten: „El magyar, all Buda még az der andern Seite prangt das Wappen der Hauptstadt und „1881. év szeptember 7-én“. Auf dem ersten innern Blatte steht: „Kossuth Lajos hazánk nagy fia nak, mint Budapest jözséfvárosi társalgókör diszelnökének, örök emlékül, ajánlja a most nevezett társas-kör.“ — In Szombathya erschlug Nemeth Sándor seine Gattin und warf sie in eine Flachsweiche. Er ist bereits eingezogen. — In Kizza unterbrach ein noch nie dort gewesener Sturm selbst den Eisenbahnverkehr. — Die Erzkaiserin Eugenie hat das Schloß Foranborough gekauft und bezogen. — Der Bau des Szegediner Theaters wird 400,000 fl. kosten. — In Ungarn sind noch 2150 Gemeinden ohne Schulen, zwischen 21,644 Lehrern sprechen 16,000 ungarisch, 3600 wenig und 2500 gar nicht. — Die Hand des heiligen Stefan ersten Königs von Ungarn, hüten böhmische Pfaffen. — In Budapest werden laut polizeilicher Verordnung die Thore um 9 Uhr Abends gesperrt. — Seine Majestät der Kaiser und König schenkte 4000 fl. für die Budapester Armen. — Die eiserne Nebenhalter sind ihrer Dauerhaftigkeit wegen billiger als die hölzernen. — Die von der Frauenindustrie zurückgebliebenen Gegenstände werden auf dem Picitationswege verkauft. — General Philippovits wurde von einem gewesenen Offizier zum Duell gefordert, wollte es aber nicht annehmen. — In Liethen

in Friesland brachte eine Kuh in 11 Tagen 2 lebendige Kälber zur Welt. — Anclia der französische Chemiker rath die Waggonen statt mit heißem Wasser mit Essigsäurem Natron zu heizen. — Alle Gassen Filöpszállás's stehen unter Wasser.

Tagesneuigkeiten.

Flammentodt. Am Neujahrstage hatte ein Knecht des Herrn Josef Bärzay in Bilagos mit seinem Weibe Streit, wobei die Letztere eine tüchtige Tracht Prügel davontrug. Hierauf betrank sich der rabiate Ehegatte und scheint in diesem Zustande den Entschluß gefaßt zu haben, sich dem Flammtode zu weihen.

Postraub. Die von Neufaj nach Bukovar verkehrende Botenpost wurde am 26. December Abends nächst Mlot ausgeraubt. Die Post führte über 23000 fl. Die Gendarmerie hat die Thäter ausgeforscht, und wurde das Geld bis auf 2700 fl. vorgefunden.

Ringtheaterbrand. Nach den wiederholt eingetretenen Abmeldungen erscheint die Zahl der bei der Katastrophe im Ringtheater Verunglückten auf 436 reduziert. Wie nun amtlich erhoben ist, liegen 18 Personen an den, beim Brande erlittenen Verletzungen darnieder.

Auszeichnung. Herr Moriz Gelléri, Secretair des ung. Landes-Industrie-Vereines, welcher in seiner Eigenschaft als Hauptmitarbeiter des „Egyetertés“ den Feierlichkeiten des 50-jährigen Nationaljubiläums in Brüssel beigewohnt — wurde mit dem Ritterkreuze des belgischen Leopoldordens ausgezeichnet.

Auswanderer. Nicht einzeln sondern zu 10 u. 20 kehren die im vorigen Jahre und vor 2 Jahren Ausgewanderten zurück. So kamen auch einige aus Osaklo, Zempliner Comitath in den letzten Tagen, u. tranken in einer Schenke der Vorstadt einen Wiedersehenstrunk nach echter slovakischer Weise, d. h. sie bejoffen sich, und 2 hiesige Einwohner Fed. und E. machten sich das zu Nuge und stahlen von dem Einen 100 fl. Tags darauf fand die Polizei nicht mehr als 36 fl. bei ihnen, und der arme Auswanderer hat mehr für jene als für sich in America gearbeitet und gepart.

Von einem Hund getödtet. Nächst Kurima fiel ein Schäferhund einen Zigeuner an und bis ihn derart in den Magen, daß er binnen 24 Stunden starb.

Bad Rank-Herlein. Das ärarische Bad Rank-Herlein kommt laut Ministerial-Erlaß im Monat April 1882 zum Verkauf im Wege der Licitation.

Feuer. Im Monate December v. J. hatten wir im Weichbilde der Stadt Eperies 4 Brände am

16., 28., 29., 30. — Bei den am 29-ten stattgefundenem Brande des Hauses G. Fuhrmann, hinter dem Calvarienberge, beschuldigte man ein Mädchen der Brandlegung, und verbreitete das Gerücht 2 Menschen wären dabei ums Leben gekommen. Der ausdauerndsten genauen Untersuchung des Herrn Stadthauptmann, gelang es diese Gerüchte als falsch und erfunden zu constatiren.

Nothwendige Stiegen. Das Unglück, das am 24-ten den jungen Mann E. F. nächst dem Reikovitischem Gewölbe traf, daß er in die Comitatsgasse einbiegend ausrußte und ein Bein brach, spricht laut genug dafür, daß es nothwendig sei auch diesseits vis-a-vis der angebrachten Stiegen ebenfalls einige anzubringen. Ueberhaupt ist uns unerklärlich warum bloß die eine Seite sich dieses Vorzugs erfreut, warum nicht auch die beiden Abhänge am Stadthause und vom 3g. Kleinischen Hause zur Floriangasse nieder mit Stiegen versehen werden.

Unglücksfall. Bei dem Bau der St. Istvánher Brücke, höher Abos, fiel ein Dalmatiner gegen 4 Klafter hoch ins Wasser und liegt zum Sterben nieder.

Wegelagerer. Auf dem Wege nach N. Sáros bei der Dubrava hielten 2 Männer ein Weib an um sie zu berauben. Auf dem Branisko hielten 2 Stroche ebenfalls einen Wagen an, der aber zufällig 2 Panduren führte, die mit der Waffe dann die Beiden sich gefangen nehmen zu lassen zwangen.

Alter schützt vor Thorheit nicht. In Kis-Ladna heirathete Gregor János, ein alter Bauer, ein junges Weibchen. Die junge Frau fand aber mehr Gefallen an den jungen Knecht als an den alten Ehegatten, verkaufte 4 Stück Rinder am Markte, verpfändete Frucht im Wirthshause und verschwand mit der Baarschaft über 300 fl. und dem Knechte.

Nochmals die Länderbank-Debatte. Der Abgeordnete Reuwirth hatte bekanntlich im Verlaufe dieser Debatte auch die Serbenloie in den Kreis seiner Erörterungen gezogen und dabei in der Gestalt von „Anfragen“ verschiedene Angriffe gegen diese Papier gerichtet, welche sich ausnahmslos als jeder Grundlage entbehrend erwiesen haben. Zur besseren Orientirung unserer Leser und zur vollständigen Berichtigung der Befürworter von Serbenloien fassen wir nachstehend die wichtigsten dieser Angriffe zusammen. 1) Zur Sicherstellung der Amortisation und der Interessen des serbischen Lotterielebens die durch das Gesetz vom 27. Jänner 1880 creirte specielle Zuschußabgabe der directen Steuern, ebenio, wie der Biersteuer bestellt wurde, welche thatsächlich mehr als 2,300,000 Francs der Staatskaffe jährlich eintragen, während die Annuität des Lotterielebens nicht mehr als 1,650,000 Francs beträgt.

2) geht aus dieser Erklärung hervor, daß die serbischen Lose von dem emittirenden Institute zu dem Course von annähernd 82 Francs bezogen worden sind, also nahezu 2 1/2 mal so theuer, als der Herr Abg. Reuwirth glauben machen wollte. — Diese Lose mit einziger Ausnahme von Deutsch-

land und Rußland, wo ausländische Lotterieleben überhaupt nicht zugelassen werden, in der ganzen Welt gehandelt werden dürfen, wie sie denn auch thatsächlich außer in Oesterreich-Ungarn und Holland auch in Frankreich, Belgien, Italien, der Schweiz und Rumänien, sowie auch in England und Nordamerika bereits eingeführt und im Handel sind.

Aus dieser Darlegung, die sich durchwegs auf die Autorität von Regierungsperionen stützt, dürfte wohl Jedermann ohne Unterschied des Parteistandpunktes die Ueberzeugung gewinnen, daß die Angriffe des Abg. Reuwirth insofern sie gegen Serbenloie gerichtet waren, jeder thatsächlichen Grundlage entbehren.

Marktpreise.

vom 5. Jan.

nach Meterzentnern (métermázsánsékent).

	I.	II.		I.	II.
	fl. kr.	fl. kr.		fl. kr.	fl. kr.
Weizen	10 50	9 50	Erbsen	10	9
Halbfrucht	—	—	Speck	70	—
Roggen	7 50	7	Schweinefett	84	—
Gerste	6	5 50	Heu	2 60	2
Hafer	5 50	5	Stroh	1	—
Hirse	12	11	Rindfleisch pr. K.	48	44
Kukurutz	6 50	6	Spiritus pr. Liter	—	24
Erdäpfel	2 80	2 40	30grädiger	—	90
Linsen	10	9 50	Butter pr. Liter	—	5
Fisolen	8 50	8	Eier pr. Paar	—	—

Eisenbahn-Fahrordnung

giltig vom 1-ten Jänner 1882 bis auf Weiteres.

Abreise von Eperies.

Nach Kaschau (Legénye-Mihály, 8.-A.)	Uhr	Mittags
Ujhely Anschluss nur	12	34 Min. Nm.
Oderberg direct	5	51 „ Früh
Budapest gem. Zug	6	50 „ Abd.
Personenzug	8	50 „ Früh
Orló direct Anschluss	9	23 „ Nm.
Héthárs mit Omnibus	4	—

Ankunft nach Eperies.

Von Budapest, gem. Zug	Uhr	Abd.
Personenzug	7	44 Min. Früh
Oderberg direct Anschluss	9	10 „ Naehs
mit gem. Zug	11	3 „ Früh
Orló	6	36 „ Nm.
Kaschau, Omnibus	3	35 „

Felelős szerkesztő: **Kyss Géza.**

Kiadótulajdonos: a tulajdonosok nevében: **Haitsch Lajos.**

Nem hivatalos hirdetések.

Schon am 14. Jänner!

Dritte Verlosung der 3% fürstlich

Serbischen Lose

vom Jahre 1881 à 100 Francs in Gold.

Jährlich fünf Ziehungen

am 14. Jänner, 14. März, 14. Juni, 14. August und 14. November.

Jedesmaliger Haupttreffer

Francs **100.000** in Gold

Kleinster Treffer 100 Francs in Gold.

Sämmtliche Treffer sind schon einen Monat nach der Ziehung fällig. Die Treffer und Zinsen sind in Wien, Budapest, vielen Provinzhauptstädten, sowie in Belgrad und den meisten europäischen Hauptstädten ohne jeden Abzug zahlbar.

Für die pünktliche Bezahlung haftet die fürstlich serbische Regierung.

Das Los trägt 3% Zinsen in Gold.

Serbische Lose gegen Cassa à fl. 46 nebst 60 kr. Coupon-Zinsen.

Bezugscheine

zahlbar in 14 Monatsraten zu nur 3 fl. und einer Restrate von 4 fl.

Der Käufer erwirbt schon durch Anzahlung von nur 3 fl. das sofortige alleinige und ungetheilte Spielrecht.

In der am 12. November stattgefundenen 1. Ziehung der 3% fürstl. Serbischen Lose wurden die Haupttreffer von Francs 100.000, 10.000, und 4000 in Gold mit von unserer Wechselstube verkauften Losen gewonnen und von uns sofort escomptirt.

Wechslergeschäft der Administration des

Nur WIEN, Wollzeile 10 und 13. **„MERCUR“** Ch. Cohn, Wollzeile 10 und 13.

Ferdinand Schustek,
Buchbinder, im Collegium zu Eperies

empfehle einem p. l. Publicum sein wohllassirtes *Papirlager, Gratulationskarten, Cotillon-Orden, Schreib- und Zeichen-Requisiten, Kalender,* zugleich übernimmt er auch alle *Glaserarbeiten.*

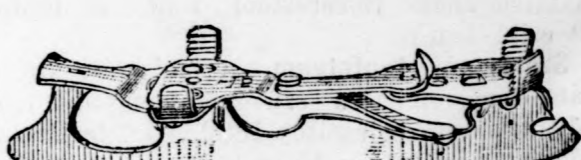
Ausserdem empfiehlt er sein grosses

Spiegel-Lager

Wie

Waschgoldrahmen u. Oeldruckbilder

von 80kr. aufwärts. — Ferner werden alle ins *Buchbinderfach* schlagende Aufträge prompt und billig ausgeführt. — Alle Schulbücher sind stets am Lager und werden um staunend billigen Preis gebunden.

Minden rendszeri

k o r c s o l y á k

aus választékban a legjutányosab áron nagyban és kiesinyben kaphatók

ENGL. M. A. és fia

lakatos-árak és műszerszárm raktárában Budapest, utca és József tér 9. sz. 3-3